

podium

Nederland bruist van de duurzame initiatieven

Terwijl ze in Den Haag kletsen en bezuinigen, veranderen lokale pioniers de economie: minder geld, meer betrokkenheid.

Jan Jonker en Jos Reinhoudt
medewerker MVO Nederland en
raadslid GroenLinks in Nijmegen;
hoogleraar duurzaam ondernemen
aan de Radboud Universiteit
Nijmegen

'Never waste a good crisis'. Als het inderdaad zo is dat een flinke crisis gunstig is voor transitie, dan staan we aan de vooravond van drastische veranderingen op veel gebieden. Acute problemen als klimaatverandering, schulden, grondstoffen-schaarste, de euro, vervuiling, hufte-righeid, armoede en eenzaamheid schreeuwen om drastische aanpas-singen in de maatschappij. Ondertus-sen verliest 'Den Haag' zichzelf in be-zuinigen en geklets, en wenden veel mensen zich teleurgesteld af van de politiek. Gelukkig zijn tegelijkertijd al volop hoopvolle voorbeelden te zien van de economie van de toe-komst.

Veel Nederlanders gaan niet zitten afwachten tot de problemen door an-deren opgelost zijn, ze nemen het heft in eigen handen. Deze pioniers zoeken naar manieren om de econo-mie van 'dicht bij huis' anders in te richten – met minder geld en meer betrokkenheid. Ze worden zelfvoor-zienend op het gebied van energie, ruilen tijd en middelen zonder geld, produceren voedsel in een buurtmoestuin, delen vervoersmid-delen of richten een zorgcoöperatie op.

Met deze lokale initiatieven probe-ren ze de menselijke maat weer te-rug te krijgen in de economie. Dat doen ze met buurt- en straatgenoten, waardoor sociale cohesie versterkt wordt. Vaak richten ze er een coöpe-ratieve organisatie voor op, die niet

Bij Mudjeans koop je geen jeans, je leest hem

het realiseren van maximale winst nastreeft. Deze lokale pioniers zijn niet de enigen die zien dat de tijden veranderen. Koplopers als Unilever, DSM en Ecover werken hard aan bedrijfsstrategieën die uitgaan van duurzame landbouw, circulaire grondstofstromen en schaarste van materiaalbronnen. Ook zij bereiden zich voor op een andere economie en gaan anders samenwerken.

In die nieuwe economie ontstaat ruimte voor andere bedrijfsmodel-len, zoals dat van Mudjeans. Bij deze hippe modewinkel koop je geen spij-kerbroeken, je kunt ze leasen. Als je

broek kapot is of je wilt een andere, ruil je hem in. Van het oude textiel wordt weer een nieuw kledingstuk gemaakt. Innovatieve voorbeelden zijn er genoeg. Interface maakt niet alleen tapijten die volledig recyclebaar zijn, ze kopen ook de kapotte visnetten van Filipijnse vissers. Zo krijgen de vissers een beter inkomen en belanden de netten niet als afval in zee maar als grondstof in vloerbe-dekkingen. Het piepjonge Peerby brengt mensen bij elkaar die gereed-schappen of een aanhangwagen van elkaar willen lenen. Dat is goedkoper en duurzamer dan kopen. Of neem de Repair Cafés: groepen vrijwilligers die kapotte spullen gratis repareren zodat ze langer meegaan. Niet alleen goed voor het milieu, maar vooral ook een sociaal en gezellig gebeuren. Er zijn al tientallen Repair Cafés in Nederland en wekelijks komen er nieuwe bij.

Veel van deze ontwikkelingen komen voort uit een gezond bedrijfs-kundig inzicht. Het oude economi-sche model is onhoudbaar, dus keert de wal het schip. Afval wordt voed-sel, rioolwater is geld waard en ener-gie produceer je zelf. Toch wordt dit soort initiatieven door beleidsmakers vaak nauwelijks serieus genomen, en weggezet als amateuristisch, margi-naal of economisch irrelevant. Maar de opkomst van deze kleinschalige initiatieven is de kiem voor een nieu-we, economisch anders ingerichte sa-menleving. Deze pioniers verdienen alle ondersteuning en respect. 'Klein is het nieuwe groot.'

Op 1 februari verscheen het boek 'Wer-ken aan de WEconomy', waarin ruim dertig auteurs over hun initiatieven en hun ideeën vertellen.